

SVEA HOVRÄTT
Mark- och miljööverdomstolen
Rotel 060305

DOM
2018-05-18
Stockholm

Mål nr
F 4865-17

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Vänersborgs tingsrätts, mark- och miljödomstolen, dom 2017-05-04 i mål nr F 3181-16, se bilaga A

PARTER

Klagande

1. RH

2. SH

3. SH

Ombud för 1–3: LK

Motpart

Korsvikens Nya Samfällighetsförening

Ombud: HW

SAKEN

Klander av föreningsstämmobeslut enligt lagen (1973:1150) om förvaltning av samfälligheter

Dok.Id 1407298

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 2290 103 17 Stockholm	Birger Jarls Torg 16	08-561 670 00 08-561 675 50	08-561 675 59	måndag – fredag 09:00–16:30
		E-post: svea.avd6@dom.se www.svea.se		

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSLUT

1. Med ändring av p.1 i mark- och miljödomstolens dom upphäver Mark- och miljööverdomstolen besluten i protokollet från den återupptagna föreningsstämman i Korsvikens Nya Samfällighetsförening den 7 augusti 2016 utom såvitt avser punkten 12 i protokollet vilket beslut ska stå fast.

2. Med ändring av p.2 i mark- och miljödomstolens dom befriar Mark- och miljööverdomstolen RH, SH och SH från skyldigheten att betala ersättning för rättegångskostnader vid mark- och miljödomstolen. I stället ska Korsvikens Nya Samfällighetsförening ersätta RH, SH och SH för deras rättegångskostnader i mark- och miljödomstolen med 71 425 kr varav 68 625 kr avser ombudsarvode inklusive mervärdesskatt. På beloppet ska utgå ränta enligt 6 § räntelagen från den 4 maj 2017 tills betalning sker.

3. Korsvikens Nya Samfällighetsförening ska betala ersättning för RHs, SHs och SHs rättegångskostnader i Mark- och miljööverdomstolen med 30 875 kr avseende ombudsarvode inklusive mervärdesskatt jämte ränta enligt 6 § räntelagen från dagen för denna dom tills betalning sker.

YRKANDEN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

RH, SH och **SH** har yrkat att Mark- och miljööverdomstolen, med ändring av mark- och miljödomstolens dom, ska bifalla deras klandertalan på så sätt att föreningens samtliga beslut på den fortsatta föreningsstämman den 7 augusti 2016 ska upphävas, med undantag av beslut om taxering fattat under punkten 12 i protokollet. De har vidare yrkat befrielse från sin skyldighet att ersätta Korsvikens Nya Samfällighetsförening för dess rättegångskostnader i mark- och miljödomstolen samt yrkat ersättning för sina rättegångskostnader där.

Korsvikens Nya samfällighetsförening (föreningen) har motsatt sig ändring av mark- och miljödomstolens dom.

Parterna har yrkat ersättning för rättegångskostnader i Mark- och miljööverdomstolen.

UTVECKLING AV TALAN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

RH, SH och **SH** har anfört i huvudsak följande.

Föreningen har på den fortsatta föreningsstämman den 7 augusti 2016 fattat beslut som inte tillkommit i behörig ordning eftersom de strider mot lagen (1973:1150) om förvaltning av samfälligheter (SFL) och stadgarna. De konstaterade felaktigheterna i kallelseförfarandet har haft inverkan på besluten som meddelades på stämman, och dessa ska därför upphävas i den mån de inte bedöms vara en nullitet.

Det finns inget gängse och överenskommet sätt i föreningen om meddelande avseende återupptagande av stämma. Det är förenligt med god förenings sed att upprätta ny kallelse när stämman ajourneras för längre tid än en månad, vilket här var frågan om (Se T Österberg, Samfälligheter, 9:e upplagan, s. 63, jfr även 7 kap. 17 och 18 §§ lagen om ekonomiska föreningar). Stämman återupptogs vid nu aktuellt tillfälle utan föregående meddelande om när stämman skulle återupptas mitt under

sommarsemestern, vilket även det talar för att ny kallelse inför den fortsatta föreningsstämman den 7 augusti 2016 borde ha upprättats.

Inte heller EBs e-post av den 28 juli 2016, som sedermera delades ut som brev till klagandena, har skickats ut inom den tid som anges i stadgarna, d.v.s. senast 14 dagar före sammanträdet den 7 augusti 2016. Utöver angivandet av tid och plats för stämman uppfyller EBs e-post den 28 juli 2016 inga av de krav som stadgarna föreskriver avseende kallelse till stämma.

Trots vad föreningen vill låta påskina är här inte fråga om en medlem som oavsett om han fått del av kallelse i stadgeenlig tid hade uteblivit från föreningsstämman. Revisorn SH, med påtagligt intresse av frågorna om styrelsens ansvarsfrihet och omval, har omedelbart efter att han mottagit meddelandet om den fortsatta stämman anmält förhinder för stämman till föreningen. Denna anmälan har även vid stämmans återupptagande vidhållits av SH och RH. SH hade med 14 dagars frist kunnat avboka sin resa utan ekonomisk förlust, vilket inte nu blev fallet. Han har endast av denna anledning uteblivit från den fortsatta stämman. Som tidigare framhållits ajournerades stämman, efter att revisionsberättelsen lämnats, innan SH muntligen kunde meddela medlemmarna varför revisorerna hade kommit till sitt beslut.

Föreningen har anfört i huvudsak följande.

Det synes i målet vara ostridigt att den ajournerade föreningsstämman den 26 juni 2016 var i behörig ordning tillkallad och att det inte är reglerat i vare sig SFL eller stadgarna för föreningen hur förfarandet vid ett nytt kallelseförfarande går till vid en ajournerad föreningsstämma.

Då SFL inte föreskriver att en ny kallelse i behörig ordning behöver skickas ut förefaller det rimligt att meddelande om återupptagande av stämma sänds på i föreningen gängse och överenskommet sätt. Det förefaller ostridigt att samtliga klaganden nåtts av styrelsens meddelande om återupptagandet. SH, som är den ende av klagandena som inte närvarade vid stämman har nåtts av ett stadgeenligt

brevledes meddelande och därtill har anslag om föreningsstämmans återupptagande funnits på föreningens anslagstavla.

Föreningen anser att e-postförsändelser till den som begär det bör rymmas inom begreppet ”brev” och borde därför anses godtagbart ur stadgesynpunkt, eller i vart fall vara ett sådant avsteg från stadgan som kan godtas. En mer modern rättsuppfattning synes vara att formaliafel endast ska leda till ogiltighet vad avser fattade beslut om felet i egentlig mening inverkat på beslutets innehåll. Utgångspunkten måste här vara objektiv och inte hypotetisk. Det bör noteras att revisorerna SH och SH alltså inte lämnat någon revisionsberättelse trots att de i behörig ordning fått del av räkenskaperna. SH höll sitt anförande som revisor före det att stämman ajournerades, och revisorernas rekommendation till föreningsstämman att inte bevilja styrelsen ansvarsfrihet var således framförd. SH som hade full vetskap om tidpunkten för den ajournerade stämmans återupptagande hade med lätthet kunna ge SH eller någon annan i uppdrag att företräda honom som ombud.

I detta fall har två av de tre klagandena närvarat vid den återupptagna ajournerade stämman. Det är föreningens mening att den tredje närvaro, SH, ur ett objektivt perspektiv inte hade påverkat beslutens innehåll. Vid den ajournerade återupptagna stämman var fler än hälften av de i gemensamhetsanläggningen ingående fastigheterna representerade.

Det är antecknat för beslutet rörande ansvarsfrihet för styrelsen 12 röster för ansvarsfrihet och två röster mot, vilket innebär att SHs röst inte hade ändrat något i förhållande till frågan om ansvarsfrihet och de minoritetsskyddsregler som finns.

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSKÄL

Frågan i målet är om bristen i kallelsen till den ajournerade stämman ska medföra att de klandrade besluten ska upphävas.

Det är ostridigt i målet att kallelsen till Korsvikens Nya Samfällighetsförening årsstämma den 26 juni 2016 har hanterats i behörig ordning samt att kallelsen till fortsatt stämma skickades ut tidigast tio dagar innan den fortsatta stämman ägde rum.

Det är varken i lagen om förvaltning av samfälligheter, SFL, eller i föreningens stadgar reglerat när en kallelse till en fortsatt stämma senast ska skickas ut. Mark- och miljööverdomstolen anser mot denna bakgrund och med beaktande av att den fortsatta stämman ägde rum mer än fyra veckor efter att årsstämman påbörjades, att kallelsen bort hanteras som en ny kallelse enligt föreningens stadgar (jfr T Österberg ”Samfälligheter, Handbok för samfällighetsföreningar”, 12 upplagan s. 66). I föreningens stadgar finns angivet att kallelse ska skickas ut senast 14 dagar innan stämman (§ 14). Eftersom kallelsen skickades ut tidigast 10 dagar innan den fortsatta stämman ägde rum anser Mark- och miljööverdomstolen, i likhet med mark- och miljödomstolen, att det har förelegat brister i kallelseförfarandet.

Frågan är om bristerna i kallelseförfarandet är av sådan art att de har inverkat på besluten som fattades på stämman och som därför inte kan anses ha tillkommit i behörig ordning.

I 47 § SFL anges att medlemmarnas rätt att delta i handhavandet av föreningens angelägenheter utövas på föreningsstämman. I förarbetena anges att föreningsstämman är ett sammanträde vid vilket samtliga föreningsmedlemmar ska kunna närvara, framföra sina åsikter och direkt delta i beslutsprocessen. Garantier för att medlemmar verkligen får tillfälle att på detta sätt påverka förvaltningen skapas i paragrafens återstående stycke (prop. 1973:160 s. 436). De garantier som åsyftas är bl.a. det stadgade kallelseförfarandet.

Vidare anges i förarbetena att om stadgarnas föreskrifter om kallelse har åsidosatts, torde beslut som fattats på stämman få anses inte ha tillkommit i behörig ordning. Om alla medlemmar infunnit sig på stämman och godkänt att den hålls, bör det emellertid inte senare kunna göras gällande att kallelse inte skett i föreskriven ordning (prop. 1973:160 s. 436). Det framgår av Mark- och miljööverdomstolens praxis att även om det förekommit formella brister i kallelseförfarandet behöver det inte innebära att de

beslut som fattats på stämman ska upphävas, förutsatt att de formella bristerna inte är av den art att de har påverkat besluten till nackdel för medlemmarna i föreningen (Mark- och miljööverdomstolens dom den 27 december 2011 i mål nr F 6400-11).

Mark- och miljööverdomstolen anser mot bakgrund av att den tid innan stämman som kallelse ska ske är en sådan tydlig och förutsebar bestämmelse i stadgarna att det är av stor vikt att den bestämmelsen upprätthålls. Det ligger i sakens natur att en medlem som deltar i en diskussion på en stämma också kan påverka stämmobeslutet. Mark- och miljööverdomstolen anser därför, förutsatt att inte samtliga medlemmar närvarat på stämman och godkänt att kallelsen skickats ut för sent, att den formella bristen – att kallelse inte har skickats ut inom föreskriven tid – är en brist av sådan art att det inte kan uteslutas att den har haft inverkan på de klandrade besluten.

Mark- och miljööverdomstolen anser därför sammantaget att de formella brister i kallelseförfarandet som klagandena har gjort gällande har varit sådana att de utgör grund för att upphäva de klandrade besluten. Klandertalan ska därför bifallas.

Vid denna utgång ska föreningen ersätta klagandena för deras rättegångskostnader i såväl mark- och miljödomstolen som Mark- och miljööverdomstolen. RH, SH och SH ska också befrias från att ersätta föreningen för dess rättegångskostnader vid mark- och miljödomstolen. Det saknas anledning att ifrågasätta skäligheten av de yrkade beloppen.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga B

Överklagande senast 2018-06-15

I avgörandet har deltagit f.d. hovrättslagmannen Per-Anders Broqvist, hovrättsrådet Margaretha Gistorp, tekniska rådet Karina Liljeroos och f.d. hovrättsrådet Eywor Helmenius, referent.

Föredragande har varit Melina Malafry.

VÄNERSBORGS TINGSRÄTT
Mark- och miljödomstolen

DOM
2017-05-04
meddelad i
Vänernsborg

Mål nr F 3181-16

KÄRANDE

1. RH

2. SH

3. SH

Ombud för 1-3: LK

SVARANDE

Korsvikens Nya Samfällighetsförening

Ombud: HW

SAKEN

Klander av föreningsstämmobeslut enligt lagen (1973:1150) om förvaltning av samfälligheter

DOMSLUT

1. Mark- och miljödomstolen ogillar käromålet.
2. RH, SH och SH ska solidariskt ersätta Korsvikens Nya Samfällighetsförening för dess rättegångskostnader i mark-

Dok.Id 358107

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 1070 462 28 Vänernsborg	Hamngatan 6	0521-27 02 00	0521-27 02 80	måndag – fredag 08:00-16:00
		E-post: mmd.vanersborg@dom.se		

och miljödomstolen med 85 937 kronor avseende ombudsarvode inklusive mervärdesskatt. På beloppet ska utgå ränta enligt lag från dagen för denna dom till dess betalning sker.

BAKGRUND

SH är lagfaren ägare till bl.a. fastigheten A. RH respektive SH är lagfaren ägare till fastigheten B respektive C. Angivna fastigheter har del i gemensamhetsanläggningen D, vars ändamål bl.a. är vattenförsörjningsanläggning, väg, dag- och avloppsvatten samt parkmark. Kors-vikens Nya samfällighetsförening (föreningen) förvaltar gemensamhetsanläggningen. Föreningen höll årsstämma den 26 juni 2016 med fortsättning den 7 augusti

2016.

Vid årsstämman den 26 juni med fortsättning den 7 augusti 2016 fattade föreningen beslut enligt vad som framgår av det därvid upprättade protokollet, se bilaga 1.

SH, RH och SH (kärandena) har klandrat beslut fattade vid den ovan nämnda årsstämman.

YRKANDEN

Kärandena har, såsom de slutligen bestämt sin talan, yrkat att föreningens samtliga beslut den 7 augusti 2016 ska upphävas, dock i första hand med undantag av beslut om taxering fattat under punkten 12 i protokollet från årsstämman.

Föreningen har bestritt kärandenas yrkanden samt yrkat att kärandenas yrkande om undanröjande av beslutad uttaxering ska avvisas.

Kärandena och **föreningen** har yrkat ersättning för sina rättegångskostnader i målet.

GRUNDER OCH UTVECKLING AV TALAN

Kärandena har till stöd för sin talan i huvudsak anfört följande.

Grunder

Föreningen har på fortsatt föreningsstämma den 7 augusti 2016 fattat beslut som inte tillkommit i behörig ordning eftersom de strider mot lagen (1973:1150) om

förvaltning av samfälligheter (SFL) och stadgarna. Besluten berör kärandenas rätt eftersom deras fastigheter är delägare i den gemensamhetsanläggning som föreningen förvaltar. Besluten ska upphävas i den mån de inte bedöms utgöra en nullitet.

Föreningen har klandrat beslut bl.a. beslutat om uttaxering. Eftersom vare sig protokoll eller debiteringslängd anger när detta belopp förfaller till betalning torde det inte vara utmättningsbart, varpå kärandenas ursprungligen framställda yrkande om inhibition har frånfallits.

Sakomständigheter

Föreningen höll föreningsstämma den 26 juni 2016. Sedan föreningens revisorer, SH och SH, påtalat att de inte kunde medge ansvarsfrihet för styrelsen ajournerade ordföranden stämman utan att meddela när stämman på nytt skulle återupptas. Den 7 augusti 2016 återupptogs stämman, varvid flertalet beslut meddelades enligt vad som framgår av åberopat protokoll från stämman med bilagor.

Sedan stämman ajournerats den 26 juni 2016 sammankallade föreningen genom dess ordförande EB i uppkopierad e-post som lades i delägarnas brevlådor, daterat torsdagen den 28 juli 2016, till fortsatt föreningsstämma den 7 augusti 2016, dvs, tio dagar senare. Oaktat dateringen torsdagen den 28 juli 2016 har utskicket inte delats ut förrän tidigast under helgen, varpå kärandena fick det i samband med posthämtning på måndagen den 1 augusti 2016. Plats för stämman var inte korrekt angiven i Bs e-post den 28 juli 2016. I målet ingivet meddelade avseende byte av plats för stämman ska enligt uppgift ha gått ut till medlemmarna den 4 augusti 2016. SH har dock inte erhållit meddelandet. Vidare blev den återupptagna stämman försenad eftersom inte heller föreningens kassör kom till rätt plats och fick ta sig till den nya platsen ca 10 km längre bort än den i kallelsen angivna platsen.

Enligt 28 § SFL ska i stadgar för samfällighetsförening anges bl.a. det sätt på vilket kallelse till föreningsstämma ska ske. Av 47 § andra stycket framgår att i kallelsen ska anges vilka ärenden som ska behandlas på stämman.

Föreningens stadgar föreskriver att kallelse till stämma ska utfärdas av styrelsen och ske genom brevförändelse och anslag på föreningens anslagstavla senast 14 dagar före sammanträdet. Vidare anges att i kallelsen ska anges tid och plats för stämman, vilka ärenden som ska förekomma på stämman och plats där debiteringslängd, förvaltnings- och revisionsberättelse samt utgifts- och inkomststat finns tillgänglig för granskning.

Frågan om ny kallelse ska utfärdas när stämman har ajournerats är inte reglerad i lag eller föreningens stadgar. Av god förenings sed följer dock att så är fallet när stämman ajourneras för längre tid än en månad (se Österberg, Samfälligheter, 9:e upplagan sid. 63 "Ajournering", jfr. även 7 kap. 17 och 18 §§ lagen om ekonomiska föreningar).

Det har därför ålegat föreningen att utfärda ny kallelse inför den fortsatta föreningsstämma den 7 augusti 2016. Utöver angivandet av tid och plats för stämman uppfyller EBs e-post den 28 juli 2016 inga av de krav som stadgarna föreskriver avseende kallelse till stämma.

Besluten på stämman den 7 augusti 2016 har således inte tillkommit i behörig ordning. De ska därför upphävas i den mån de inte bedöms utgöra nullitet.

Felaktigheter i kallelseförfarandet kan endast botas genom att alla medlemmar ändå finner sig till stämman och godkänner att den hålls. Av närvarolista till protokollet framgår att flera av medlemmarna i föreningen inte deltog den 7 augusti 2016, däribland SH. Av protokoll från stämman den 7 augusti 2016 framgår vidare att SH och RH påtalat att kallelseförfarandet till stämman var felaktigt, men att styrelsen och stämman i övrigt inte delade denna uppfattning.

Det är riktigt att SH några dagar före föreningsstämman den 7 augusti 2016 blev varse om att den skulle hållas. Syftet med kallelseförfarandet är dock naturligtvis inte enbart att underrätta medlemmarna om tid och plats för stämman utan att de ska få del av kallelsen i så god tid att de har möjlighet att planera för sin inställelse till stämman för att utöva sin beslutanderätt. Till följd av den korta framförhållningen och en arbetsresa utomlands, som sedan länge var inbokad, omöjliggjordes SHs, och flertalet av de uteblivna medlemmarnas, inställelse till stämman.

Revisionsberättelse lämnades ut till medlemmarna på stämman den 26 juni 2016, föredrogs och klubbades, varpå denna punkt inte kvarstod den 7 augusti 2016. Anledningen till att revisorerna inte bedömde att ansvarsfrihet borde beviljas styrelsen var att styrelsens förvaltning av verksamheten var oöverskådlig och inte gick att följa. SH företrädde inte RH genom fullmakt den 26 juni 2016, utan ett kommanditbolag där RH är komplementär.

Vad gäller invändningen att fråga inte är om ett väsentligt eftersättande av kallelse-reglerna eftersom felet inte inverkat på beslutens innehåll kan följande anges. Som framhållits ovan kan felaktigheter i kallelseförfarandet endast botas genom att alla medlemmar ändå infinner sig till stämman och godkänner att den hålls, vilket ostridigt inte var fallet den 7 augusti 2016. Om så inte skulle bedömas vara fallet kan av närvarolistan bilagd protokollet utläsas att så många medlemmar uteblivit från stämman att det, oavsett omröstningsmetod, inte går att hålla för säkert att aktuellt fel inte inverkat på besluten.

Av protokollet framgår att frågan om ansvarsfrihet för styrelsen avgjordes med tolv röster för ansvarsfrihet och två röster emot. Frågan avgörs enligt huvudtalsmetoden, och hade sannolikt kunnat få en annan utgång vid korrekt kallelseförfarande där fler medlemmar kunnat inställa sig. Vid denna bedömning bör särskilt beaktas att den ordinarie föreningsstämman den 26 juni 2016 ajournerades sedan föreningens revisorer påtalat att ansvarsfrihet inte borde medges för styrelsen.

Övriga beslut den 7 augusti 2016 meddelades genom acklamation, där det också ligger i sakens natur att frågan kunnat falla ut annorlunda vid korrekt kallelseförfarande där fler medlemmar kunnat inställa sig.

Det tycks ostridigt mellan parterna att föreningen inte heller i kallelsen angett plats för stämman. Kallelseförfarandet till den ajournerade stämman den 26 juni 2016 är inte uppe till prövning. Att en föreningsstämma ajourneras på sätt skett torde vara ovanligt varpå det inte finns någon praxis i föreningen hur ett sådant kallelseförfarande ska ske, om så skulle varit fallet borde föreningen angett detta särskilt i sina stadgar.

Föreningen har överhuvudtaget inte upprättat någon närvarolista eller röstlängd till stämman den 26 juni 2016, vilket var anledningen till att stämman fick ajourneras.

Ifråga om besluten under punkten 12, avseende godkännande av styrelsens förslag till debiteringslängd respektive ekonomisk rapport, begärs dock i första hand rättens prövning av om dessa utgör en nullitet.

Om en samfällighetsförenings medelsbehov inte täcks på annat sätt, ska enligt 40 § SFL bidrag i pengar uttaxeras av medlemmarna. Enligt 41 § ska styrelsen upprätta utgifts- och inkomststat för föreningen innan uttaxering sker, vilken ska föreläggas föreningsstämman för godkännande. I 42 § första stycket stadgas att medlemmarnas bidrag uttaxeras genom att styrelsen upprättar och på föreningsstämma framlägger en debiteringslängd, om inte annat föreskrivs i stadgarna. Enligt andra stycket samma paragraf ska i debiteringslängden anges det belopp som uttaxeras, vad som belöper på varje medlem och när betalning ska ske.

Av 13 § tredje stycket i föreningens stadgar framgår: "Om stämman ska godkänna uttaxering skall styrelsen bereda medlemmarna tillfälle att från det kallelseåtgärd vidtagits ta del av debiteringslängd, utvisande det belopp som skall uttaxeras, vad som belöper på varje medlem och när betalning skall ske. Före ordinarie stämman skall dessutom förvaltningsberättelse och revisionsberättelse för den avslutande

räkenskapsperioden samt utgifts- och inkomststat finnas tillgänglig för granskning under samma tid."

Trots att beslut härom inte har antecknats i protokollet godkände stämman en ekonomisk rapport på föreningsstämma den 26 juni 2016. Vid den fortsatta stämman den 7 augusti 2016 lades en ny ekonomisk rapport fram för stämmans godkännande, som inte tidigare lagts fram eller företetts för revisorerna.

Som framgår ovan har vare sig inkomst- och utgiftstat eller debiteringslängd företetts i samband med kallelse till stämman i augusti 2016.

Den ekonomiska rapport som godkändes vid stämman den 7 augusti 2016 var inte heller en utgifts- och inkomststat för kommande uttaxering utan en ekonomisk rapport för det gångna räkenskapsåret. Siffrorna från denna rapport korrelerar inte heller med debiteringslängden. Någon utgifts- och inkomststat, som ska utgöra grunden för debiteringslängden, har således inte upprättats och godkänts av stämman, varpå något bindande beslut om uttaxering inte har fattats vid föreningens stämma i augusti 2016, se NJA 1989 sid. 87 och Mark- och miljööverdomstolens dom den 22 december 2015 i mål nr F 7364-15 samt 13 maj 2016 i mål nr F 661-16.

Vidare har föreningen, i strid med stadgarna, underlåtit att ange när betalning ska ske i debiteringslängden.

Frågan om besluten under punkten 12 utgör en nullitet förfogar parterna inte över själva utan avgörs av rätten. Yrkandet avseende dessa beslut ska därför förstås så att de ska upphävas endast i den mån rätten inte bedömer att de utgör en nullitet. Parterna tycks numera ense om att något bindande beslut om uttaxering inte meddelats vid stämman den 7 augusti 2016, vilket inte varit fallet innan ansökan om stämning. Det finns dock inte skäl för avvisning i denna del då kärandena endast har begärt rättens undanröjande av besluten under punkten 12 i den mån de inte bedöms utgöra en nullitet.

Övriga synpunkter

Avslutningsvis kan konstateras att en samfällighetsförenings ändamål är att förvalta den samfällighet för vilken den bildats med tillgodoseende av medlemmarnas gemensamma bästa. Styrelsen är bunden av lagen om förvaltning av samfälligheter och stadgarna, och kan vare sig agera på eget initiativ eller på känsla. En stämmas ordförande, som endast undantagsvis bör vara föreningens ordförande, bör lämpligen ha föreningsvana eftersom denne bör kunna sammanfatta olika yrkanden som framställs och lägga fram dessa för stämman på lämpligt sätt för beslut.

Det är inte gott föreningsskick att ordföranden ajournerar stämman under pågående omröstning om ansvarsfrihet, såsom fallet var den 26 juni 2016, till följd av att omröstningen inte kunde genomföras då vare sig närvarolista eller röstlängd upprättats.

Det får inte förekomma att styrelsen regelmässigt och helt felaktigt nekar delägare i form av juridiska personer rösträtt genom dess styrelse eller firmatecknare, och härtill underlåter att anteckna sitt beslut härom i protokoll, såsom fallet regelmässigt är med deläggande fastigheterna 2:30-2:34, som ägs av kommanditbolag, som nekas att rösta genom sin komplementär RH ifråga om ansvarsfrihet. Efter-som de fem fastigheterna ägs av fem olika kommanditbolag och således olika juridiska personer är RH såsom ställföreträdare för kommanditbolagen enligt huvudtalsmetoden berättigad till fem röster avseende dessa fastigheter.

Genom att ignorera god förenings sed i fråga om protokollföring i grundläggande frågor som närvaro och fattade beslut försvåras insyn i föreningens verksamhet för revisorer i fråga om styrelseprotokoll, och icke deltagande medlemmar i fråga om stämmoprotokoll, och omöjliggör klander.

I den mån styrelsen i en samfällighetsförening är osäker på om ett beslut är förenligt med lag eller stadgar är man skyldig att utreda saken, exempelvis genom ett telefonsamtal till Lantmäteriet eller REV, vid äventyr av personligt skadeståndsansvar mot föreningen eller medlem.

Föreningen har till stöd för sin talan angett bl.a. följande.

Det föreligger inga beslut fattade i strid med SFL eller stadgarna för föreningen.

Den 26 juni 2016 hölls ordinarie föreningsstämma. Kallelse till föreningsstämman var utsänd i behörig ordning. Föreningsstämman ajournerades och mötet återupptogs den 7 augusti 2016. Det är inte reglerat i vare sig SFL eller stadgarna för föreningen hur förfara vid en ajournerad föreningsstämma.

Den 28 juli 2016 har föreningens ordförande via e-post meddelat medlemmarna att den ajournerade föreningsstämman återupptas den 7 augusti 2016 kl. 10.00 med plats Grinneröds Församlingshem. Kärandena har den 28 juli 2016 fått sina meddelanden om återupptagande av den ajournerade föreningsstämman direkt i brevlådan. Detta eftersom klagandena är de enda i skaran av medlemmar som inte meddelat e-postadresser till föreningen.

Föreningen har, på för föreningen gängse sätt, informerat samtliga medlemmar om att lokalen för föreningsstämman ändrats. Informationen gick ut den 4 augusti 2016, vilket för övrigt var samma dag som föreningen fick kännedom om att en dubbelbokning av lokal förelegat. Klagandena fick meddelandet om lokaländringen i sina respektive brevlådor samma dag, övriga via e-post. Ingen annan medlem har påstått att de inte nåtts av informationen, något sådant har heller inte påståtts eller visats av klagandena. Kallelser och föreningsinformation i övrigt sätts och har i stadgeenlig ordning satts upp på föreningens anslagstavla i området.

Det kärandena anfört rörande kassörens något försenade ankomst, fem minuter, förtjänar en kort kommentar då återgivandet inte äger sin riktighet. Kassören hade tvärtemot vad kärandena antyder, nåtts av informationen om ändrad lokal. Kassören hade dock missförstått innehållet i så motto att kassören åkt till "gamla" ICA i stället för till, som angivits i informationen om lokalbytet, "nya" ICA. Det skiljer 200 meter mellan platserna.

Föreningen vill således hävda att samtliga medlemmar skäligt beretts information om tidpunkten för fortsättandet av den i behörig ordning kallade och ajournerade föreningsstämman. Kärandena Hs har också som ett resultat därav närvarat personligen vid den ajournerade föreningsstämman den 7 augusti 2016. Av till protokollet fogad närvarolista kan konstateras att fler än hälften av medlem-marna närvarade personligen eller genom fullmakt vid föreningsstämman. SH företrädde RH via fullmakt vid stämman den 26 juni 2016. SH var således mer än medveten om att stämman skulle återupptas i närtid. SH, tillika vald revisor vid föreningsstämman 2015, ägde dessutom direkt kännedom om att föreningsstämman skulle återupptas den 7 augusti 2016. Han ringde nämligen föreningens ordförande EB veckan före förenings-stämman den 7 augusti 2016 och framförde bland annat sin åsikt om att stämman av formella skäl inte kunde hållas denna dag. EB vidtalade omedelbart de övriga i styrelsen om detta samtal från SH. Att denne, trots att han var vald revisor och att föreningsstämman skulle återupptas under punkten revisorns berättelse (noteras bör att revisorerna inte överlämnat någon berättelse i skrift till styrelsen eller föreningsstämman), vid vilken han ansett att styrelsen inte skulle beviljas ansvarsfrihet, sedermera inte infunnit sig till den ajournerade stämman är i sig anmärkningsvärt. SH var som framgår ovan väl medveten om tidpunkten för föreningsstämmans fortsättande. Han har haft alla möjligheter att sätta annan i sitt ställe.

Den ajournerade föreningsstämman den 26 juni 2016 var således, vilket synes ostridigt, i behörig ordning tillkallad. Kärandena har nåtts av informationen rörande den ajournerade föreningsstämman på det sätt som tillämpats i föreningen sedan länge och på samma sätt som kallelser normalt sker. Meddelande om att den redan kallade föreningsstämman kommer att återupptas, har skett på ett sätt som rimligen inte kränker enskilds rätt och då i synnerhet inte då kärandena närvarat vid stämman personligen, varit väl informerade om tidpunkten och haft goda möjligheter att sätta annan i sitt ställe. Kärandena Hs har närvarat vid återupptagandet av den ajournerade föreningsstämman. Käranden SH hade genom sin vunna kunskap om återupptagandet av föreningsstämman med lätthet kunna sätta annan i

sitt ställe. Då han såsom redovisats i käromålet dessutom under inga som helst omständigheter kunnat närvara vid den ajournerade föreningsstämman den 7 augusti 2016 blir frågan rörande huruvida denna nåtts av informationen om lokalbytet betydelselös.

Det ligger i sakens natur att meddelandet om att föreningsstämman återupptas innefattar den dagordning och de handlingar som redan sänts ut eller gjorts tillgängliga inför föreningsstämman den 26 juni 2016. Att skicka ut dagordning m.m. igen förefaller således sakna egentlig mening. Ramen för föreningsstämman med de punkter som på denna skulle avhandlas var redan satt.

De närvarande medlemmarna vid föreningsstämman den 7 augusti 2016 har acklamationsvis också ansett den fortsatta stämman vara i behörig ordning uppmärksammas.

Om domstolen trots allt skulle landa i att ett meddelande om återupptagande av en ajournerad föreningsstämma på sätt kärandena gör gällande ska ske på samma sätt som gängse kallelse, vill föreningen i sin tur göra gällande att fråga inte är om ett väsentligt eftersättande av kallelsereglerna, jfr Anders Mallmén's resonemang i Lagen om ekonomiska föreningar, En kommentar, tredje upplagan, 7:17 06 3, sid 321 ff. Anders Mallmén lägger ut texten ytterligare i saken på sid 267 i a a, " En annan generellt tillämplig princip i föreningsrätten, liksom i aktiebolagsrätten, är att formella fel ifråga om kallelse eller i andra avseenden inte gör stämmobeslutet ogiltigt annat än om felet inverkat på beslutets innehåll. En medlem kan t.ex. ej ha fått kallelse på grund av styrelsens försumlighet men ändå infunnit sig i rätt tid på föreningsstämman, eftersom han på annat sätt fått kännedom om stämman. Han anses då inte rimligtvis under återopande av kallelsefel kunna motsätta sig stämmobeslut. Detsamma gäller om erforderliga handlingar inte funnits tillgängliga i föreskriven ordning före stämman men ingen medlem frågat efter dem. Skulle en medlems röst då nu aktuellt fel begåtts inte ha inverkat på beslutet blir detta inte klanderbart eller ogiltigt."

Givet förutsättningarna har samtliga medlemmar beretts rimliga möjligheter att delta i den återupptagna stämman, och kändena Hs har följaktligen närvarat personligen och SH var väl medveten om tidpunkten för föreningsstämmans hållande och hade god tid att sätta annan i sitt ställe. Föreningen vill även göra gällande att det inte är styrkt på vilket sätt ett eventuellt formellt fel vad avser kallelse/meddelandeförfarandet påverkat utgången av de beslut som fattats. Käranden har bevisbördan, jfr Mallmén a a 7:17 03, sid 318, vartill Mallmén bland annat hänvisat till Svea Hovrätts beslut 1988-08-24, mål nr Ö 1849/88. Jfr även Svea Hovrätts dom 2010 03-01, mål nr T 3509-08 (RH 2010:32), som anger att det med hänsyn till likheten mellan förvaltningen av samfälligheter och drivandet av ekonomiska föreningar finns naturliga skäl att jämföra med hur lagen (1987:667) om ekonomiska föreningar reglerar uppkomna frågeställningar. Förarbetena (prop. 1986/87:7 sid 143) till 7 kap 17 § nämnda lag, som reglerar klander av årsmötes beslut i ekonomisk förening, säger att i fråga om formella fel anses som grundregel gälla att ett sådant fel inte gör beslutet ogiltigt eller klanderbart, om det är tydligt att felet inte inverkar på beslutet. Ingen annan än kändena synes ha synpunkter på kallelseförfarandet. Kändena H deltog på mötet och en personlig närvaro av SH hade i faktisk mening inte kunnat påverka utgången i några av föreningsstämman den 7 augusti 2016 fattade beslut. Det är endast klagandena som klandrat stämman.

Kändenas resonemang om att fler medlemmars närvaro hade påverkat utgången av de beslut som fattats är hypotetiskt och under givna förhållanden mer än osannolikt. Fattade beslut har, förutom beslutet om ansvarsfrihet, fattats genom acklamation. I sammanhanget kan noteras att medlemsnärvaron på föreningsstämman 2016 var klart högre än normalt; 2014 närvarade 10 fastigheter varav en med fullmakt och 2015 var 7 fastigheter representerade.

Det framgår av protokollet vilka som närvarade vid stämman den 26 juni 2016. Någon omröstning vidtogs inte nämnda datum, varför någon röstlängd inte behövde upprättas. Sådan skyldighet föreligger heller inte om inte behov uppstår. I den mån det har betydelse bestrids från föreningens sida att avsaknad av röstlängd var

orsaken till stämmans ajournerande. Närvarolista och röstlängd avseende det återupptagna mötet i augusti finns med i processmaterialet.

Såvitt avser debiteringslängd m.m. vidgår föreningen, såsom kändena anført, att föreningsstämmans beslut den 7 augusti 2016 rörande beslut om uttaxering rymmer sådana brister att det inte är bindande och således inte går att verkställa med mindre än att medlemmarna givet förutsättningarna trots allt betalar frivilligt. Föreningen är trygg i förvisningen om att vid sidan av klagandena, samtliga medlemmar kommer att göra så. Föreningen kommer således att för denna del behöva ta om beslutet vid kommande föreningsstämma, alternativt vid behov kalla till en extra stämma.

Vid dessa faktiska och i målet medgivna förhållanden föreligger inte något bindande beslut om uttaxering fattat vid föreningsstämman den 7 augusti 2016. Det finns därför inte något beslut att klandra i denna del varför talan i denna del ska avvisas, se NJA 1989 s. 87 samt Svea Hovrätt 2015-12-22, mål nr F 7364-15.

Det klagandena anför under *Övriga synpunkter* kommenteras inte då det inte har med sakens prövning att göra.

Föreningen har svårigheter med att tolka klagandens förtydligande av sitt yrkande i käromålet. Föreningen kan inte uppfatta annat än att klagandena frånfallit sitt yrkande om upphävande av beslut om uttaxering. Under alla avseenden kvarstår föreningen vid sitt yrkande att käromålet i denna del ska avvisas oavsett hur yrkandet nu ska uppfattas.

DOMSKÄL

Mark- och miljödomstolen har med stöd av 42 kap. 18 § första stycket 5 rättegångsbalken avgjort målet utan huvudförhandling.

Klandertalan med stöd av 53 § lagen (1973:1150) om förvaltning av samfälligheter (SFL) ska grunda sig på att beslut inte tillkommit i behörig ordning eller strider mot SFL eller annan författning eller mot stadgarna.

Kärandena har yrkat att föreningens samtliga beslut från den återupptagna stämman den 7 augusti 2016 ska upphävas, dock i första hand med undantag av beslut om taxering fattat under punkten 12 i stämmoprotokollet. Den angivna grunden för kärändenas talan är att kallelsen till den återupptagna stämman den 7 augusti 2016 inte uppfyllde de formella kraven, varför besluten på den återupptagna stämman inte tillkommit i behörig ordning.

Beträffande beslutet fattat under punkten 12 i stämmoprotokollet är kärändena och föreningen överens om att beslutet är behäftat med sådana brister att det inte föreligger något bindande stämmobeslut om uttaxering. Mark- och miljödomstolen instämmer i denna parternas bedömning och att det således inte föreligger ett exigibelt beslut vad gäller uttaxeringen. Så som kärändenas talan är formulerad föreligger därvid inte något yrkande om klander av beslutet fattat under nämnda punkt i protokollet. Domstolen företar därför inte någon vidare prövning i denna del.

Vad därefter gäller de av kärändena klandrade besluten fattade vid den fortsatta årsstämman är, som angetts ovan, frågan om det förekommit sådana formella brister i kallelseförfarande att det föranleder att nämnda beslut ska upphävas. Mark- och miljödomstolen gör i detta avseende följande bedömning.

Det är i målet ostridigt att kallelsen till årsstämman den 26 juni 2016 skett i behörig ordning och i enlighet med vad stadgarna för föreningen föreskriver. Vid årsstämman beslutades att stämman skulle ajourneras. Någon ny tid och plats för stämmans fortsättning tydliggjordes därvid inte och angavs inte i protokollet.

Inför att stämman skulle återupptas den 7 augusti 2016 har föreningen angett att föreningen den 28 juli samma år mejlade föreningens medlemmar att stämman skulle återupptas förstnämnda datum. Kärändenas mejladresser var inte kända för föreningen varför kärändena, enligt föreningen, fick en kopia på mejlet i sina brevlådor torsdagen den 28 juli. Enligt kärändena har kallelsen delats ut tidigast

under helgen den 30-31 juli. Det får mot bakgrund av det redovisade anses utrett att kallelse har utfärdats mellan sju till tio dagar innan stämman skulle återupptas. När berörda fastighetsägare de facto tog del av kallelsen saknar betydelsen för den fortsatta prövningen.

Vare sig i SFL eller i stadgarna för föreningen är frågor om kallelse för en ajournerad stämma, däribland innehåll i och kallelsetid för sådan kallelse, reglerad. Kallelsen till årsstämman i juni 2016 har skett i behörig ordning. Någon ändring av dagordningen har inte varit aktuellt för den ajournerade stämman. Vid angivna förhållanden faller det sig naturligt och får det anses tillräckligt med en kallelse till den fortsatta stämman där tid och plats för densamma framgår. Beträffande kallelsetid kan en jämförelse göras med vad som föreskrivs härom i lagen (1987:667) om ekonomiska föreningar. I 7 kap. 18 § denna lag föreskrivs att om en fortsatt föreningsstämma ska hållas fyra veckor eller senare räknat från och med föreningsstämmans första dag, ska det utfärdas en särskild kallelse till den fortsatta föreningsstämman. Genom en hänvisning i bestämmelsen följer att kallelsen i så fall normalt ska utfärdas senast två veckor före stämmans återupptagande. Av Mark- och miljööverdomstolens dom den 27 december 2011 i mål nr F 6400-11 framgår dock att ett formellt fel i kallelsen inte med automatik leder till att besluten på stämman ska upphävas utan att avgörande för en sådan utgång är om felet haft någon inverkan på fattade beslut på stämman.

I förevarande fall utfärdades kallelsen endast sju – tio dagar före stämmans återupp-tagande. Såväl RH som SH var emellertid närvarande vid den fortsatta stämman. I målet har vidare framkommit att SH hade kännedom om när stämman skulle återupptas men att han, beroende av en sedan länge inbokad resa, inte hade möjlighet att delta. Han har dock haft möjlighet att sätta annan i sitt ställe men har så inte gjort. Vid angivna förhållanden, och då det som kärandena i övrigt anfört och åberopat inte föranleder en annan bedömning, kan kärandena sammantaget inte anses ha visat att kallelseförfarandet haft inverkan på de beslut som fattades på den fortsatta stämman. Att stämman hölls i en annan lokal än vad som först hade angetts, en ändring som meddelades den 4 augusti,

saknar betydelse eftersom det som framkommit i målet inte ger stöd för annat än att de medlemmar som hade för avsikt att delta på den fortsatta stämman, trots denna ändring, också gjorde så.

Ovan redovisade bedömningar innebär sammanfattningsvis att de formella brister i kallelseförfarandet som kärandena har gjort gällande inte har varit sådana att de utgör grund för att upphäva de, enligt kärandenas slutligen bestämda talan, klandrade besluten. Klandertalan ska därför avslås.

Vid denna utgång ska kärandena ersätta föreningen för dess rättegångskostnader. Föreningen har yrkat ersättning för 85 937 kr inklusive mervärdesskatt, allt avseende ombudsarvode. Det saknas anledning att ifrågasätta skäligheten av det yrkade beloppet.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga 2 (DV 425)

Överklagande senast den 26 maj 2017.

Bodil Svensson

Sören Karlsson

I domstolens avgörande har deltagit rådmannen Bodil Svensson, ordförande, och tekniska rådet Sören Karlsson.